

Hotovým skladatelem se člověk nestane nikdy

TEXT: VERONIKA ONDEČKOVÁ

Výroční ceny OSA za rok 2018 jsou rozdané. Cenu v kategorii Nejúspěšnější mladý autor vážné hudby si odnesl talentovaný student pražské HAMU Jiří Slabihoudek, který nás nechal nahlédnout do svého skladatelského světa.

V jaké fázi kariéry se právě nacházíte a co vás nejvíce zaměstnává?

Kariéra je silné slovo. Zatím jsem stále pouhým studentem. Právě jsem zdárně dokončil bakalářské studium na HAMU a od září zde budu pokračovat v magisterském programu. Co se mé pracovní činnosti týče, to bývá různé. Jsem dosud příliš mladý, aby přicházely větší zakázky. Zpravidla tvořím pro přátele od nás ze školy či z FAMU a tak podobně.

Působíte jako skromný člověk. Šest let konzervatoře a bakalářské studium nestačí k tomu, cítit se hotovým skladatelem?

Jak se to vezme, za skladatele se osobně považuji. Na druhou stranu, hotovým skladatelem se člověk podle mého názoru nestane nikdy. Vždy před sebou budete mít kus cesty, která vede od skladby ke skladbě. Nezbyvá než se snažit odvést vždy co nejpocitivější práci a sbírat další zkušenosti.

Splňuje zatím studium skladby očekávání, které jste do něho na začátku vkládal?

Pro studium skladby jsem se rozhodl zhruba v patnácti letech a jako při každé volbě povolání i u mne nastaly momenty, kdy si člověk říká, že to možná nebyla volba správná. Všeho všudy jsem ale zatím stále spokojen.

Prý jste již do hodin na základní umělecké škole nosil své vlastní opusy. Jaké podpory se vám tehdy dostalo od vyučujících?

Moje tehdejší učitelka, paní Jarmila Novotná, sama žádnou přípravu ve skládání neměla, takže mi příliš neradila, jak na to. Nevadilo jí ale, že přicházím s vlastními skladbami. Naopak byla ráda a podporovala mne v tom, abych si je i zahrál na různých přehrávkách na ZUŠ. Dodala mi tím důvěru, kterou jsem potřeboval, a cestu na konzervatoř jsem si pak už našel sám. Zkontaktoval jsem se s panem

→

Foro: archiv Jiřího Slabihoudka

Otomarem Kvěchem, skvělým a srdečným člověkem, který nás bohužel loni v březnu náhle opustil. Teprve ten mě v tom pravém slova smyslu připravil. Věnoval mi nezištně spoustu času, za což jsem mu moc vděčný. Byla to skvělá zkušenost, díky níž jsem získal přípravu i motivaci, abych se na konzervatoř pokusil dostat. To se mi v roce 2009 skutečně podařilo.

Vzpomenete si, jaké byly vaše úplně skladatelské začátky?

Odmalička jsem hrál na klavír, což je jediný nástroj, který ovládám na obstojné úrovni. Jakmile jsem začal trochu chápat, jak funguje harmonie a doprovod k melodiím, začal jsem si hrát své vlastní věci a zároveň si je zapisoval, protože jsem byl zvyklý hrát z not. Jak už to tak bývá, v těch úplně raných fázích vše přicházelo spontánně. Jednoduše si něco brnkáte a vlastně ani moc nerozumíte tomu, co přesně hrajete. Postupujete metodou

„líbí, nebo nelíbí“. U mě se k tomu ale přidala také motivace hrát před lidmi, a tak jsem od prvních pokusů usiloval o dosažení určité formy. Prvek náhody tak poměrně brzy vystřídala snaha jít cestou jisté stavby, i když mé první pokusy přirozeně zněly dosti naivně.

Nese vaše hudba nějaký charakteristický rukopis nebo alespoň společný průsečík?

To nevím, je hrozně těžké mluvit o vlastní hudbě. Snažím se vždy o nalezení jedné emoce, myšlenky, pointy. Může to být interval, melodie, akord, zajímavá nástrojová kombinace, určitá artikulace atp. A z tohoto jednoho, často celkem jednoduchého prvku se snažím vytvořit celé dílo. Cílem je vytvořit kompaktní, organický celek, ve kterém vnímavý posluchač cítí soudržnost, byť možná přesně neví proč. Tedy lépe řečeno, snažím se komponovat sofistikované, rafinované kompozice z velice jednoduchých, až naivních

prvků – třeba konkrétně interval velké sexty a diatonická melodie o šesti tónech jsou základem mého Koncertu pro violoncello a komorní orchestr, který měl nedávno premiéru.

Jakou míváte zpětnou vazbu od kolegů muzikantů, hrají se jim vaše skladby dobře, nebo pro ně bývá oříšek je nastudovat?

Feedback se různí člověk od člověka. Obecně se dá říct, že nepíšu hudbu, která by byla nějak zákeřná a obzvláště technicky náročná. Samozřejmě pokud je daný hráč amatér, se zahráním mé hudby bude mít velké problémy, ale když jde o profíka, věřím, že vše zvládne v pohodě. Občas se snažím do skladeb uvést zvukové objekty, které nejsou v hráčově průpravě úplně obvyklé. To platí zejména pro hráče orchestrální, kteří nejsou zvyklí hrát soudobé skladby. Vždy však jde spíše o, řekněme, mentální pochopení než o pochopení ve smyslu technicistním.

Obvykle mám dobrou zkušenost a zdá se, že hráči si k mé hudbě většinou najdou docela fajn vztah, aniž by mě předtím osobně znali. To platí obzvlášť v komorních tělesech, kde je na nastudování více času a člověk může hráčům více představit svoji myšlenku. Situace s orchestrálními skladbami je jiná. Tam se zpětná vazba získává hůře, protože člověk nemá čas oběhnout všechny a zeptat se, jak se jim konkrétní věc hraje. Nesetkal jsem se ale zatím s nechutí hrát moji hudbu.

Nedávno jste byl od OSA oceněn jako nejúspěšnější mladý autor v oblasti vážné hudby, takže i ohlas zvenčí je nepochybně pozitivní. Máte vy sám soukromé měřítko úspěchu, které vás těší a utvrzuje v tom, že vaše práce směřuje správným směrem?

Myslím, že největší radost pociťuji v momentě, kdy někdo zahráje moji skladbu, a aniž by předem přesně věděl, do čeho jde, ta zkušenost, kterou si projde, ho osloví natolik, že ji chce hrát dál a třeba mne i poprosí, abych pro něj napsal něco dalšího. Zpětná vazba od hudebníků je velmi cenná. Důležitý pro mě byl také pobyt v Dánsku, kde jsem rok žil a studoval v rámci Erasmu. Možnost seznámit se s hudebníky z dalších koutů světa a vůbec celá tato zkušenost mne velice inspirovaly. Fakt, že jsem získal takové ocenění jako nyní od OSA, pro mne byl obrovským překvapením a také mě potěšil. Na druhou stranu, v takový okamžik si vždycky říkám, že to není ten důvod, proč se hudbě věnuji. Člověk by měl zůstat věrný svým idejím. Nerad bych ovšem, aby to vyznělo macešsky. Z ocenění mám velkou radost.

Nemíváte někdy chuť ponechat si skladby, které složíte, pro sebe a mít kompletní kontrolu i nad jejich provedením?

Když jste skladatel, tak to takhle nevnímáte. Naopak je radost skladby objevovat z jiné stránky. Spolupráce s ostatními muzikanty často bývá na celém tom procesu to nejkrásnější, zvlášť když jde o někoho, s kým si rozumíte i lidsky. Možnosti každého nástroje pak objevujete společně, skrze daného hráče, a díky tomu se třeba i vy sám naučíte zahrát něco nového. Jinou otázkou je interpretační stránka věci. Tam by se mi občas hodilo, pokud bych uměl například brnknout do kytary nebo zahrát na saxofon. Ale uvidíme, co není, může být. Za život se dá ještě ledasco stihnout.

Zajímalo by mne, jak to chodí ve světě vážné hudby, pokud chce člověk prorazit a dostat svou hudbu k co nejširšímu publiku. Existuje na to nějaký „recept“, a pokud ano, vstupuje nějakým způsobem i do vašeho skládání?

To je téma, které by vydalo na celý seminář, a těžko jej nějak zobecnit. Pokud jde o mne osobně, když pracuji na skladbě, vždy mi jde na prvním místě o zachycení dané ideje, a neřeším její další budoucnost. V hlavě mám imaginárního posluchače, kterým jsem de facto já sám. V tomhle směru je skládání hudby taková příjemně osamocená činnost. Když je hotovo, člověk si pak pochopitelně říká, jak by to bylo pěkně, kdyby přišel nějaký zájem. A on pak třeba nepřijde. To už je ale jiná kapitola. Pro skladatele vážné hudby je těžké se

Foto: Petr Klapper

prosadit. Většina z nás se proto věnuje dalším věcem. Kolegové například učí, pracují v rozhlasu nebo působí v různých institucích. Je však potřeba si uvědomit, že čistě artifiční hudba má svá specifika a nikdy v ní nepůjde o kasovní trháč. Navíc je to svět malý, žánrový. Podobně jako death metal ani my nemáme příliš mnoho fanoušků. Je dobré z tohoto světa občas „vykouknout“, proto se mnozí z nás podílejí na různých multižánrových projektech, případně skládají filmovou hudbu, což i po ekonomické stránce samo sebou funguje lépe.

A kam to táhne nejvíc vás?

Pro mě zůstává gros čistě artifiční hudba. Čili soudobá hudba, v mém případě psaná především pro akustické nástroje. Samozřejmě by bylo pěkné uchytit se někde u artových filmů nebo multižánrových projektů. Ale to záleží na tom, jak se věci vyvinou, také na tom, koho v životě potkáte.

Jaké hudební události vás potkaly během léta?

Během léta jsem si užíval hudbu hlavně jako posluchač. Začátkem července jsem byl například na koncertě fenomenálního jazzového saxofonisty Bena Wendela původem z New Yorku v pražském Jazzdocku. Já měl malou premiéru 10. srpna na festivalu ve Staré Pace, v rámci letního festivalu Podkrkonošské hudební léto. Tento festival založila skvělá mladá houslistka Lída Pavlová, která má za sebou nedávný debut na Pražském jaru. Spolu se čtyřmi zpěváky se ujala interpretace mé nové skladby *Otčenáš*. ☒